

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Kompleksy muzealne na wolnym powietrzu - przekaz znaczeń budynków, przestrzeni wokół nich i pomiędzy nimi.

Autor: mgr inż. arch. Iwona Wilczek

Promotor: Prof. dr hab. inż. arch. Ewa Kuryłowicz

Promotor pomocniczy: dr hab. inż. arch. Monika Ewa Adamska

Przedmiotem rozprawy jest przekaz znaczeń architektury i przestrzeni w kompleksach muzealnych na wolnym powietrzu, w których po 1980 roku powstały obiekty architektoniczne, stanowiące uzupełnienie funkcjonalne tych muzeów. Głównym celem pracy była analiza i charakterystyka zagadnienia przekazu w celu ustalenia w jaki stopniu zależy on od obiektów architektonicznych, ich formy i zawartych treści symbolicznych, a w jakim stopniu ma znaczenie fizyczny charakter przestrzeni i sama historia miejsca. Szczególna uwaga została poświęcona współczesnej architekturze na terenie badanych kompleksów. Celem opracowania/ badania było jej charakterystyka, określenie cech wspólnych oraz analiza, jakie środki wyrazu zostały zastosowane dla realizacji przekazu znaczeń.

Rozprawa doktorska składa się z dwóch części, teoretycznej i analitycznej. W części pierwszej przeprowadzono studia literatury i przeanalizowano wybrane aspekty z teorii architektury. Przybliżono pojęcia przekazu znaczeń, miejsca i przestrzeni oraz scharakteryzowano architektoniczne środki wyrazu w ujęciu fenomenologicznym. W części analitycznej omówiono kompleksy muzealne na wolnym powietrzu. Na podstawie badań teoretycznych opracowane zostały założenia, model i kryteria analizy porównawczej (krajobrazowe, kulturowe, estetyczne, historyczne i konceptualne, funkcjonalne, formalne) oraz cechy szczegółowe, odrębne dla przestrzeni i obiektów architektonicznych. Na podstawie badań literaturowych na wstępie pracy opracowano aneks, zawierający kompleksy muzealne z terenu Europy. Kryteria szczegółowe pozwoliły na wyodrębnienie zbioru badawczego, składającego się z czternastu kompleksów muzealnych z terenu Europy. Wybrane obiekty zostały poddane analizie porównawczej, w której uwzględniono przestrzeń muzeów, zabudowę istniejącą (jeśli występowała) oraz współczesną.

Przeprowadzone w ramach rozprawy badania pozwoliły potwierdzić słuszność tez postawionych na wstępie pracy:

W muzeach na wolnym powietrzu zarówno architektura jak i przestrzeń pomiędzy budynkami są nośnikami przekazu znaczeń.

W kompletnym odbiorze komunikatu znaczeniowego przekaz przestrzeni pomiędzy budynkami i przestrzeni je otaczającej jest równie istotny jak i samych budynków.

We wszystkich badanych obiektach przeprowadzone analizy potwierdziły, że zarówno ich architektura jak i przestrzeń zawierają cechy, elementy lub treści niosące znaczenie. Wyodrębniono werbalne i niewerbalne elementy przekazu. Silna obecność niewerbalnych elementów przekazu charakteryzuje miejsca oraz obiekty zakorzenione w historii. Werbalne elementy przekazu w największym stopniu charakteryzują współczesne obiekty architektoniczne znajdujące się na terenie badanych kompleksów. Są również istotne w przekazie znaczeń przestrzeni o dużych walorach krajobrazowych i spójnym, cechującym się wysoką estetyką zagospodarowaniu.

Architektura, będąc częścią naszego życia, kształtuje nas, wpływa na przyszłość i na to jak rozumiemy swoją egzystencję w świecie, jest źródłem inspiracji i możliwości. Badania w obszarze przekazu pozwolą lepiej zrozumieć które czynniki mają największe znaczenie w tworzeniu miejsca i kreowaniu doświadczeń przestrzennych. Wiedza ta może wpłynąć na sposób organizacji i planowania przestrzeni w relacji do architektury oraz przyczynić się do bardziej świadomego projektowania, dokładniej adresowanego do potrzeb i możliwości ludzi w zmieniającym się świecie.

Słowa kluczowe: przekaz znaczeń, znaczenie, architektura, przestrzeń, fenomenologia w architekturze, kompleksy muzealne na wolnym powietrzu, architektura współczesna.